

DISSERTATIO IVRIDICA

QVAMDIV

VALEAT TESTAMENTVM
MILITARE?

LXII, 1

1780, 6 1/2

73

QVAM

CONSENSV

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS

PRAESIDE

HENR. IOANNE OTTONE KOENIG

I. V. D.

SCABINATVS HALENSIS ASSESSORE ORDINARIO

AC

IVRIVM PROFESSORE PVBLICO EXTRAORDINARIO

H. L. Q. C.

DIE XIX MAII MDCCCLXXX

DEFENDET

AVCTOR ET RESPONDENS

EGIDIVS GOTTLIEB VOGT

SVRINAMO - AMERICANVS.

HALAE

LITTERIS IO. IAC. CVRTII.

1111

VALLIAT TESSAMENTVM
MILLITARE

HEER IOHANNES OTTONE KÖNIG

REINIGTE GOTTES WORT

DISSERTATIO IVRIDICA
QUAMDIU VALEAT TESTAMENTVM
MILITARE?

*Quis numerare queat felices praemia, Galle,
Militiae?*

IVVENALIS Satyr. ult. in primis.

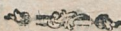
§. I.

Argumentum dissertationis.

Quaestionem singularem iuris ciuilis, *quamdiu valeat testamentum militare?* pulchram illam pariter ac utilem, totam, quanta quanta est, tenui hoc libello tractare atque explicare constituimus. Quam opellam nostram harum rerum intelligentibus non plane improbari, vehementer cupimus.

A 2

Si

*Si enim quisquam est, qui placere se studeat bonis
Quam plurimis, ---
In his hic auctor nomen proficietur suum.*

Vt melius intelligatur, de quo futura sit nostro disputatio, sciendum est. I. Nos hic per testamentum militare intelligimus non omne testamentum militis, sed. quod iure militari conditum, seu, quod idem est, testamentum militare privilegatum. Potest enim miles etiam iure communi testari, *L. 3. D. de testam. milit.* immo debet, quantum ad formam externam attinet, si extra expeditionem constitutus est, *L. pen. C. cod. et pr. l. de milit. testam.* Itaque militis testamentum esse potest, quamvis non sit iure militari conditum. Elegans exemplum habemus in *L. 25. D. h. t.* Iam, si miles iure communi testatus est, testamentum eius quoque secundum ius commune diiudicari debet, adeoque etiam quaestio illa, quamdiu valeat tale militis testamentum, ex iuris communis praecipis aestimanda est. At enim vero constat, testamenta iure communi facta olim quidem solo lapsu decenni expirasse, *L. 6. C. Tb. de testam. et codic.* secus autem esse iure nouo, *L. 27. C. de testam.* Quibus ita constitutis, testamentum militis iure communi factum iure Romano Iustiniano indeque apud nos in Germania solo lapsu temporis haud infirmari, sed semel legitime conditum perpetuum habere vim atque auctoritatem, palam est. II. Porro propositum nobis est, exponere de tempore, quo usque valeat testamentum militare, nulla omnino alia accedente causa, ex qua alias infirmari potest. Nam plures quidem sunt causae, ex quibus corrumpi potest testamentum militare, quae et tantum non omnes proprii ac singularis quid habent, veluti, quod nudis verbis reuocari possit, *L. 15. §. 1. D. de testam. milit.* item, quod per capitis diminutionem iniuriam non fiat irritum, *§. 5. l. de milit. testam.* et quae sunt huius generis reliqua, sed has, quoniam a nostro instituto alienae sunt, missas facimus. III. Denique notandum est, nos de omnibus generibus testamentorum militarium, quotquot eorum in arte nostra occurrunt, ostensuros esse, quamdiu rata sint ac firma maneant, Bonum factum!

§. 2.
Fontes et scripta huius argumenti.

Fontes, e quibus quaestio proposita definienda est, suis locis in ipsa tractatione sigillatim a nobis indicandi sunt. In vniuersum autem notandum, eos praeter loca quaedam veterum scriptorum, ut PLVTARCHI, CICERONIS aliorumque, quae huc spectant, partim esse leges hac de re in voluminibus iuris Iustiniani a recentioribus editoribus sub nomine *Corporis Iuris Ciuilis* coniunctim exhibitis exstantes, partim analogiam iuris ciuilis Scriptum speciale super hoc argumento, quantum nos quidem scimus, non reperitur, nec in vllis scriptorum, quae de testamento militari edita sunt, quaeque legere ac videre nobis contigit, ilud fati ac prout mereri videretur, tractatum inuenimus.

Scripta de testamento militari recensuit MART. LIPENIUS in *Biblioth. real. iurid.* (edit. nouiss. Lips. 1757. fol) et V. C. AVG. FRID. SCHOIT in *Mart. Lipenii Biblioth. real. iurid. Supplem. ac Emendar. sub titulis, militare testamentum, et, testamentum in pro-cinctu factum*. Sed huc quoque referendae sunt FERD. CHRISTOPH. HARPERECHTI Diss. duae de testamento pagani in hostico condito Tübing. 16 2. quae non solum EIVS Dissert. acad. Tübing. 1737. 4. mai. Vol. I. num XLVIII et XLIX insertae reperiuntur, sed etiam exstant in EIVSD. *Tractat. acad. de successiombus*, Vlm. 1698. 4. Part. I. p. 553. Has dissertationes in bibliotheca Lipeniana minus recte sub titulo, *testamentum rusticorum*, collocatas legimus. Addere placet praeterea, quae nobis nota sunt, de testamento militari partim antiquiora partim recentiora scripta. Sunt autem haec:

- 1) ANDR. GERHARDI Diss. de testamento militari. In EIVS Disput. de testamentis. Ien. 1611. 4. n. XI.
- 2) GOTFR. SCHNEIDERI Diss. de militari testamento. Witteb. 1650. 4.

A 3

3) FRID.

- 3) FRID. ES. PUFFENDORFII *de solemnitatibus testamenti militaris.*
In eius *Observat. iur. uniuers.* Tom. I. Obs. CII. pag. 282.
- 4) EIUSD. *de testamento militari ad pr. Inst. de milit. testam.* In
EIVSD. *Observat. iur. uniuers.* Tom. III. Obs. CLXXXVII.
p. 497.
- 5) PAUL. PHEL. WOLFFHARDTI *Progr. de hereditibus militum indignis.*
Rintel. 1757. 4.
- 6) EBERH. CHRIST. CANZ *von dem Soldaten-Testamente.* In der kur-
zen Beschreibung der bey höchsten Anwesenheit Sr. Herzogl. Durchl.
Herrn Carls, regierenden Herzogs zu Württemberg etc. zu Tü-
bingen vom 28 October bis zum 3 December 1767, vorgegangener
academischen Feyerlichkeiten. Tübing. 1768. 4. n. VII. p. 82.
- 7) GE. FRID. KRAYSII *Progr. Vtrum priuilegium testamentarium mi-
litarum eorum uxoribus sit commune?* Vitemb. 1773. 4.

Denique certo modo huc etiam pertinere videtur IO. GODOFR. BAVE-
RI *Diff. de substitutione militari.* Lips. 1728. quae a LIPENIO in
Biblioth. real. iurid. sub titulo, *substitutio militaris*, allegata de-
prehenditur.

§. 3.

Ratio tractationis.

His praemissis, rem ipsam aggrediamur, et, quam-
diu valeat testamentum militare, videamus. Duo omni-
no in toto iure nostro occurrunt testamenta militaria. Pri-
mum est, quod olim, etiam ante leges XII. tabularum,
apud Romanos in usu fuit, testamentum in procinctu seu
procinctum dictum (utrumque enim recte se habet et la-
tinum esse videtur.) §. 1. I. *de testam. ord.* THEOPHILVS
in Paraphraf. Instit. b. l. Exempla sunt apud PLVTAR-
CHVM *in vita Coriolani* (edit. Londinens. 1723. 4.) *Vol.*
II. p. 62. et, quod ultimum est, apud VELLEIVM PA-
TERCVLVVM *Lib. II. cap. 5.* At vero hoc testamentum mi-
li-

ficare, quum maxime auspicali iure niteretur, cum ipsis auspiciis bellicis in desuetudinem abiit, ut haud obscure indicat CICERO *de Nat. Deor. Lib. II. cap. 3.* Eius naturam et indolem egregie more suo descripsit V. C. AVG. FRID. SCHOETT in *Diff. epist. de testament. in procinctu facto, ad illustr. §. 1. Inst. de testam. ord.* Lips. 1764. 4. quae EIVS *Opusc. iurid.* Lips. 1770. editis p. 126. inserta reperitur. Alterum testamentum militare est, quod Principum constitutionibus invaluit, variasque vicissitudines tum iure Romano tum iure Germanico expertum est et ita demum ex utroque iure mixtum hodie adhuc in Germania obrinet ac viget, prout testantur doctores, qui de praxi testari possunt, veluti SAM. STRYK in *Us. Modern. Pandect. hortic. et in Tract. et cautelis testam. Cap. IX.* quod totum est *de testamento militari*, IO. HENR. BERGER in *diff. de privileg. milit. circa testam. §. XXVI* V. C. IO. STEPH. PÜTTER in *den auserlesenen Rechtsfaellen 1 Theil* p. 526. et Illust. AVCT. ANON. *der Beytraege zu der iuristischen Litteratur in den Preussischen Staaten* (3. Samml. Berl. 1779. 8.) p. 41. Liceat nobis posterius doctrinae causa *testamentum militare recentius* appellare, in cuius oppositione prius, ni proprio nomine iam insignitum esset, *testamentum militare antiquum* recte vocaueris. Iam de utroque testamento militari quum quaeri possit ac soleat, quamdiu valeat? nos in exponenda hac quaestione ita versabimur, ut primo loco de testamento in procinctu facto et deinde de testamento militari recentiori disseramus.

Caue, ne confundas duo haec testamentorum militarium genera quippe quae multum inter se differunt. Errant itaque, qui vt MATTHE. WESENBRECCIVS in *Comment. ad Inst. de milit. testam.* et GERHARDI in *Disp. de testam. milit. §. 25.* testamentum militare recentius

a testamento in procinctu facto originem suam duxisse putant. Vid. SCHOTTI EIVS *Diss. cit. in fine, et in Opusc. p. 162.*
 Ad historiam testamenti militaris recentioris cognoscendam faciunt potissimum VLPiani *Fragm. tit. XXIII. §. 10. L. 1. et L. 44. D. de testam. milit. L. unie. D. de bonor. poss. ex testam. milit. L. pen. C. de testam. milit. pr. I. de milit. testam. nec non Maximil. ann. 1512. tit. von Testamenten §. 2. quam glossae ad §. 1. Inst. h. t. originem debere, iam observavit VIGL. ZYCHEMVS in Comment. in X. tit. Inst. iur. civil. p. 83.*

§. 4.

Quamdiu ratum fuerit testamentum in procinctu factum?

Primum itaque ad testamentum in procinctu factum quod attinet, illud non ultra tempus periculi ratum fuisse videtur. Fiebant enim testamenta in procinctu a militibus non nisi praesentissimo mortis periculo, quum in praelium exituri essent, ut IVSTINIANVS auctor est in §. 1. *L. de testam. ord.* et plura veterum testimonia luculenter confirmant. Extra periculum et cinctum Gabinum iure ordinario testabantur milites, et antiquitus quidem in calatis comitiis, postea autem per aes et libram aut iure praetorio, de quibus omnibus plenissime exposuit ALB. DIET. TREKELLIUS in *Tract. de origine atque progressu testamenti factionis praesertim apud Romanos*, qui Lipliae 1739. 4. prodit cum praefatione GEBAVERI. Haec quum ita sint, admodum verosimile est, eiusmodi testamentum non ultra periculum, in quo conditum fuerat, valuisse, sed testatore e praelio incolume evaso, totum instar mortis causa donationis, quae intuitu praesentis periculi facta est (*L. 2. D. de m. c. donat.*) corruisse. Quam coniecturam nostram calculo doctissimorum virorum CHRIST. THOMASII in *Diss. prima initia success. testam. apud Romanos* §. XXVII.

§. XXVII IO. GOTTL. HEINECCII in *Syntagm. Antiquit. Rom. iurispud. illustr. Libr. II. tit. X. §. IV.* TREKELII in *cit. Tract. Cap. II. §. XXIII.* et, qui primo loco nominandus fuisset, V. C. SCHOTTI in *Diss. laud. in EIVS Opusc. p. 158.* comprobata legimus.

§. 5.

Quamdiu valeat testamentum militare recentius?

Haec de tempore, quousque ratum fuisse videtur testamentum in procinctu conditum. Progredimur nunc ad testamentum militare recentius. Hoc iterum duplex esse, constat. Nimirum factum est vel a milite, id est, ab eo, qui in numeros relatus est, vt cum VLPIANO *L. 42. D. testam. milit.* loquamur, vel a non milite seu pagano, ast iure militari, *L. 44. D. testam. milit. L. unic. D. de bonor. poss. ex testam. milit.* Prius testamentum militare in specie, posterius testamentum quasi militare doctrinae ac brevitatis causa dicturi sumus. Differunt duae hae species testamenti militaris recentioris potissimum habita ratione durationis, ipso fatente, acerrimo huius rei hoste, FERD. AVG. HOMMELIO in *Diss. de differentia exigua inter testam. milit. et testam. pagani in hostico conditum §. XXXIII.* Quod si igitur quaeritur, quamdiu valeat testamentum militare recentius, ante omnia distinguendum est, vtrum de testamento militari in specie sic dicto, an vero de testamento quasi militari quaestio sit. De vtroque vt sigillatim tradamus, necesse esse videtur.

Testamentum militare recentius, quod et intelligitur, si de testamento militari simpliciter sermo est, in laiori significatione acceptum est *ultima voluntas iure militari condita.* Genus in hac defini-

B

ni-

nitione est *ultima voluntas*. Nullum enim est discrimen inter testamentum militare et codicillos militares, quia et codicillis heredes directe institui licet militibus, teste PAVLO *L. 3. pr. D. de testam. milit.* quae quidem res alias efficit, ut testamentum in sensu stricto et proprio differat a codicillis. *L. 10. D. de iure codicill. § 2. l. de codicill.* Differentia specifica est *iure militari condita*. Nam et militem iure communi, *L. 3. D. de testam. milit.* et pagannum iure militari testari posse, *L. 44. D. eod. tit. et L. unic. D. de bonor. poss. ex testam. milit.* nullum dubium est. V. C. 10. AVG. HELFELD in *Jurisprud. forens. secund. Pandect. ord. §. 1474.* et plures iuris civilis interpretes testamentum militare ita definiunt, quod sit *testamentum ab iis conditum, qui in expeditione bellica sunt constituti*. Sed minus recte, si quis videmus. Primum enim sub testamenti nomine intelligenda est ultima voluntas, quia, cum ante iam monuimus, nulla intercedit differentia inter testamentum militare et codicillos militares. Deinde non nisi de testamento militari in specie sic dicto accipi potest ista definitio, propterea quod milites tantum in expeditione bellica constituti dicuntur. *L. pen. C. de testam. milit. pr. I. de milit. testam.* quum pagani contra iure militari testantes in hostico esse dicantur, *L. 44. D. eod. tit. et L. un. D. de bonor. possess. ex testam. milit.* Atamen pagani etiam iure militari testari possunt per modo citatas leges. Neque exigua est differentia inter esse in expeditione et esse in hostico. Nam in expeditione constituti dicuntur milites non solum illi qui sunt in ipsa acie atque conflictu, sed omnes, qui parati sunt ad confliendum cum hoste, quandocumque casus ingruat, germanice, *die zu Felde, oder in Campagne sind*. Expeditio itaque est totum illud tempus, quo milites in armis procedunt, aut sunt aduersus hostem, siue eum persequantur, siue eundem imminentem expectent, intenti ad opportunitatem rei gerendae, siue mari siue terra, vel ut inuadant vel ut inuadentem sublineant ac propulsent. Ita rem exponit VINIVS in *Comment. ad pr. Inst. tit. de milit. testam.* Hinc, qui in hibernis aut praesidiis sunt qua tales considerati in expeditione constituti dici nequeunt bene monente BACHOVIO in *Notis ad Teutler. Vol. II. disp. 10. th. 6. lit. c.* Ab hostibus capti iure romano testari plane non possunt, ut VLESIANVS non do.

docet *L. 10. D. de testam. milit.* qua de re conferri meretur elegantissima GERG. MALANSII *Disp. de testamento facto apud hostes;* in ELVS *Disputat. iuris* (Lugd. Batav. 1752. 4.) *Tom. 1. n. XXXI.* extans; quod tamen hodie non obinet. In hostico contra dege-
re dicuntur pagani, qui sunt in loco, ubi cum hoste confligitur, *L. vit. D. de testam. milit.* et *L. un. D. de honor. poss. ex testam. milit.* Vid. HARPERCHII *Disp. de testamento pagani in hostico condito §. LIX. §g.* Denique notandum est, testamentum militare in specie sic dictum privilegiatum esse, etiamsi miles non sit in expeditione bellica constitutus habita nempe ratione formae internae. Nam, olim quidem milites quocunque tempore, siue in expeditione essent siue non, iure militari testari potuerunt, teste THEOPHILO in *Paraphras. Instit. hoc tit.* IUSTINIANVS Imp. autem *L. pen. C. de testam. milit.* sanxit, solis militibus, qui in expeditionibus occupati sunt, memoratum indulgere circa vltimas voluntates faciendas beneficium. Haec privilegii militum restrictio ad expeditionum tempora ab Imperatore non vniuersaliter facta est, sed ad formam testamenti externam tantum pertinet, vt manifesto apparet ex *pr. §. 1. et §. 3. I. de milit. testam.* ac proinde omnia, quae anteriorum principum indulgentia circa formam internam militibus erant concessa, salva manserunt, adeo vt, siue miles in expeditione constitutus iure militari, siue extra expeditionem iure communi testaretur, testamentum eius intuitu formae internae solemnitatibus iuris civilis solutus esset. Ex quo simul patet, Tribonianismum esse oportere, quod huius coarctati privilegii mentio fit in *L. 1. et L. 15. C. de testam. milit.* vt docuere HVB. GIPHANIVS *ad d. L. 1. HVG. DONELLVS in Comment. Lib. VI. Cap. 28.* IAN. a COSTA *ad pr. Inst. de milit. testam.* quibus iung. ANT. SCHVLTINGII *Iurisprud. Anteiustin. p. 648.* Quae quum ita sint, iure Iustiniano testamenti militaris in specie sic dicti haec est conditio. Pone, militem testari, is vel est in expeditione bellica constitutus vel non. Si prius, ipsius testamentum privilegiatum est tam quoad formam externam quam quoad formam internam. Sin autem posterius, tantum quoad formam internam, sicque omnes solemnitates testamentorum paganorum observare tenetur. Quae quidem doctrina, vtut et legibus nititur et iuris rationi satis consentanea sit, tamen a plerisque iuris interpretibus reproba-

tur, quippe qui militibus extra expeditionem constituto nullum privilegium testandi competere sibi persuadent. Ne desint auctores, qui nostram defendunt sententiam, vid. IAC. FRID. LUDOVICI *Doctr. Pandect. hoc tit. §. III. HOMMELII Diff. cit. §. XXV.* Ita res sese habet iure Romano. In *Constit. Maximil. ann. 1512. tit. von Testamenten §. 2.* tres distincti sunt casus. Primus est, si milites tantum in castris degunt, *Ritter, die zu Felde und doch nicht im Streit sind*, qui duo ad minimum testes adhibere debent, si vel maxime in scriptis testentur. Secundus casus est, si in acie sunt, *die in Uebung des Streits sind*, qui quocunque modo velint, *wie sie wollen*, ut ibi dicitur, id est, absque omnibus solemnitatibus externis iuris civilis sanctione necessariis testamentum suum facere possunt. Tertius denique casus est, si milites nec in castris nec in praelio deprehendantur, *die nicht in solcher Uebung und Streit, noch auch zu Felde liegen*, qui secundum ius commune testari tenentur. Ceterum vocabulum *Ritter* in dict. *Constit.* non de ordine, sed de officio intelligendum. Atque secundum hanc distinctionem hodie milites vti nam suam voluntatem condere debent. Vid. STRYKII *Vf. Modern. Pand. hoc tit. §. III. EIVSD. Tract. de Cautel. testam. Cap. IX. §. XII.*

Vera ratio testamenti militaris in specie sic dicti, saltem, si originem rei spectemus, nobis esse videtur, ut homines allicerentur ad militiam et eo lubentius nomina darent. Plura vid. apud IO. GOTTL. HEINECCIUM in *Addit. ad Vinnii Comment. ad Inst. hoc tit. et IO. GODOFR. SCHAVMBVRGIVM de Constitut. Imperator. (Lemgov. 1735. 4.) p. 60.*

Duo testamenta militaria in specie ita dicta nobis exhibet FRANC. BALDWINUS in *Comment. ad Instit. tit. de milit. testam.* quorum alterum in Lusitania relictum a locundo VIII. Kal. Quinil. bello Variatino, alterum notis conscriptum (haec enim adhiberi poterant in testamento militis, *L. 40. pr. D. de testam. milit. secus ac in pagani, L. 6. §. f. D. de bonor. possess.*) Romae repertum. Prius reperitur quoque in BARN. BRISSONII *Opere de formulis* (edit. noviss.) p. 643. et BERGER illud coronidis loco Diss. suae de *priuileg. milit. circa testam.* adiciit enarravit. Nos vero utrumque hic e BALDWINO descriptum conspiciere lectoribus non ingratum fore putavimus.

❦

IOCVNDI TESTAMENTVM MILITARE.

Ego Gallus Favonius Iocundus, P. Favonii, F. qui bello contra Viriatum occubui, Iocundum et Prudentem filios, e me et Quintia Fabia coniuge mea ortos, et bonorum Iocundi patris mei, et eorum, qui mihi ipsi acquisivi, haeredes relinquo: hac tamen conditione, vt ab vrbe Roma huc veniant, et ossa hinc mea intra quinquennium exportent, et via Latina condant in sepulchro iussu meo condito et mea voluntate. In quo velim neminem mecum, neque seruum, neque libertum inseri. Et velim ossa quoruncunque, sepulchro statim meo eruantur, et iura Ro. feruentur in sepulchris ritu maiorum retinendis iuxta voluntatem testatoris. Et si fecus fecerint, nisi legitima oriantur causae, velim omnia, quae filiis meis relinquo, pro reparando templo Dei Sylvani, quod sub Viminali monte est, attribui: manesque mei a Pont. Max. et a Flaminiibus Dialibus, qui in Capitolio sunt, opem implorent ad liberorum meorum impietatem vlciscendam. Teneanturque Sacerdotes Dei Sylvani me in Urbem referre, et in sepulchro me meo condere. Volo quoque Vernas, qui domi meae sunt, omnes a Praetore Urbano liberos cum matribus dimitti, singulisque libram argenti puri et vestem vnā dari.

IN LVSITANIA, IN AGRO. VIII. CALEND.

QVINTILES BELLO VIRIATINO.

SEMPRONII TEST. MILIT.

D. O. M.

L. MALLIO ET Q. TORQVATO COSS.

Sempronius Tudidanus testament. iur. mil. quod ipse facio. LL. ab-
esto. ob Pacnum Italia pulsus. Fond. Baleares Senatui P. Q. R.

B 3

D. D.

D. D. Aurelius Tucidanus tacitam pecu. si via Lat. off. meis re-
 monumentum suo stimp. edificauerit, habeto. Hermeti lib. Aug.
 vind. Ma. Aut. Ex D. Da. Sunt Lycias agrésti vxo. bene. me.
 mundum mulieb. Quaeue E. Ca. Pa. D. L. Caius Tucidanus,
 quod pupillam, cuius iussu meo cu. ge. contra decretum ampliff.
 ord. vxo. D. ex esto. Dodrant. Lucio Celfo Testament. quod Esa-
 pho scripseram, adi. Pamphilo vicario pecu. ti. instrument. rusti.
 quod Epiro parauer. Liberve. Hered. da. suntto filiis, si nepotes
 mihi non fecerint, Marcellus Tucidanus, ex dam. sunt. Cohi. haer-
 red. quae lego. o. esto.

§. 6.

*Quamdiu valeat testamentum militare in specie sic dictum a) si te-
 stator miles manet?*

Testamentum militare in specie sic dictum conficitur
 a milite per §. praec. lam vero testator aut miles manet
 aut esse talis definit. Priori in casu, testamentum eius in
 perpetuum valet, nec depulso periculo aut finita expedi-
 tione valore suo cadit. Primum enim certi et explorati
 iuris est, testamentum semel legitime conditum perpetuum
 retinere vim atque auctoritatem, nisi aliud speciatim cau-
 tum deprehendatur, quemadmodum infra de testamento
 quasi militari sancitum accipimus, vel causa quaedam ac-
 cedat, ex qua alias infirmari potest. Enimvero prius de
 testamento militari in specie sic dicto, si testator miles ma-
 net, nullibi in legibus statutum, invenimus, et de poste-
 riori, puta de modis, quibus alias infirmari possunt testa-
 menta militaria, in praesenti nobis sermo non est per su-
 pra monita not. II. ad §. 1. Deinde utimur argumento ex
 L. 26. pr. D. de testam. milit. et §. 3. I. de milit. testam. du-
 cto. Quodsi enim testamentum militare in specie sic di-
 ctum

etum valet adhuc intra annum post missionem honestam
 vel cautariam, consequens est, ut tam diu saltem valeat,
 quamdiu testator in numeris manet. Atqui verum est
 prius, uti mox pluribus demonstrabimus, ergo ut et poste-
 rius verum sit, necesse est. Idem denique confirmat et
 ULPIANVS in *Fragn. tit. XXIII. §. 10* et *L. 5. C. de testam.
 milit.* Qua quidem in re etiam consentientes habemus mul-
 tos eosque egregios iuris civilis interpretes, ut puta WOLFG.
 AD. LAUTERBACHIVM in *Colleg. theoret. pract. tit. de
 testam. milit. §. XX.* HOMMELIVM in *Diss. cit. §. XXXIII.*
 et in primis Perill. FRID. ES. de *VERENDORF in Observat.
 Iur. un. vers. Tom. III. Obj. CLXXXVII*; sunt tamen
 praecipue antiquiores doctores, ut ANGELVS, ROMANVS,
 CORNEVS, RIMINALDVS ad *L. 15. C. de testam. milit.* qui
 putant militis testamentum non aliter valere, quam si in
 praelio, in quo illud confecit, vel statim postea decesserit
 per dict. *L. 15* ibi: *sub ipso tempore, quo in praelio vitae
 sortem relinquunt*, adeo ut GUIL. BENEDICTVS ad *Cap.
 Raynurius. verb. testamentum. p. 149. n. 21. X. de test. m.*
 contendat, quod, si miles in praelio tethaliter vulneratus,
 postea tamen tanto tempore in perfecta et sana mente vi-
 xerit, ut facultatem habuerit de novo testandi, eius testa-
 mentum non toleretur, quod etiam probat ALEXANDER
 de MOLA et ANGELVS de PERVS. ad *d. L. 15. C. testam.
 milit.* Addat, LEOPOLD. HACKELMANN in *Diss. XVI.
 thes. 13. lit. g.* At vero haec sententia aperte falsa est. Ma-
 nifesto enim repugnat omni analogiae iuris, nec vlla ratio-
 ne ex *cir. L. 15.* colligi potest. Confirmat dict. constitutio,
 CONSTANTINI IMP., quod Iureconsultus PAVLVS *L. 40. pr.
 D. de test. milit.* quaerenti alicui respondit, militibus quog-
 que modo velint, et quo modo possunt, testamentum fa-
 cere concessum esse: nam tamen, ut hoc ita liberecum ef-
 fe,

se, legitimis probationibus ostendatur. Quod adeo verum esse, dicit Imperator, ut, si quid in vagina aut clypeo literis sanguine suo rutilantibus adnotaverint, aut in pulvere inscripserint gladio suo ipso tempore quo in praelio vitae sortem derelinquunt, huiusmodi voluntatem stabilem esse oporteat. Ex quo, quam absurda sit ista sententia, in aprico esse putamus. Talia nobis legentibus in mentem venire solet, verum esse de Iureconsultis, quod de philosophis aliquando dixit CICERO, nihil esse tam absurdum, quod non dictum fuerit a philosopho. Ceterum vid. HARPPRECHTI *Diss. cit. §. XCV.* et HOMMELII *Diss. cit. §. XXXIII.*

Romae olim confecto bello mittebantur milites, sed a Ciceronis inde temporibus militiam perpetuam factam esse legimus, qualis sub Caesaribus deinde reperitur. Inprimis AUGVSTVM militem perpetuum instituisse, auctor est DIO CASSIVS *L. LII. p. 482. V. 1. A.* BACHII *Histor. iurispr. Roman. L. II. C. I. §. XXXII. et L. III. C. I. §. XXX.* In Germania miles perpetuus invaluit potissimum regnante LEOPOLDO Imp. post pacem Noviomagenem, ansam huic rei praebente LVDOVICO XIV. Franco Gallorum rege. Vid. IOH. HENR. CHRIST. von SELCHOW *Grundriss der deutschen Reichsgeschichte §. 505.*

§. 7.

Quandiu valet testamentum militare in specie sic dictum b) si testator miles esse desinit?

Sequitur nunc casus posterior §. antec. commemoratus, scilicet, quousque valeat testamentum militare in specie sic dictum, si testator miles esse desinit. Testator autem miles esse desinit morte vel alio modo. Si prius, absurdum.

surdum foret, quaerere, quamdiu valeat ipsius testamen-
 tum, quum morte testatoris demum confirmetur testa-
 menta per notissima iuris ciuilis principia. Sin posterius,
 iterum duo modi sunt, quibus militare desinit miles, missio
 nempe et successio. Ac primum quidem, si testator mis-
 sus est, aut honestam vel causariam missionem impetravit,
 aut ignominiae causa missus est. Priori in casu testamen-
 tum eius post missionem adhuc per annum valet, eoque
 elapso demum infirmatur, posteriori autem in casu statim
 valere desinit. Pertinet huc locus *VLPIANI in Fragment.*
tit. XXIII §. 10. Plenius autem tota haec res tractatur
 in ipsis libris iuris Iustiniani. Iureconsultus enim *MACER*
L. 26. pr. D. de testam. milit. sic scribit: *Testamenta eorum,*
qui ignominiae causa missi sunt, statim desinunt militari iu-
re valere: quod anni spatium testamentis eorum, qui ho-
nestam vel causariam missionem meruerunt, tribuitur. Ver-
 ba: quod anni spatium, ad praecedentia se referunt, quae
 tamen hic non leguntur, nec sensum turbant. De cetero
 clara sunt omnia. Porro Imperator §. 3. *I. de milit. test.*
 ita ait: *Et quod in castris fecerint (militēs) testamentum,*
non communi iure, sed, quomodo voluerint, post missionem
intra annum tantum valebit. Totus hic §phus est de mi-
 litibus nec ad solos mutos et surdos, de quibus §. proxi-
 me praeced. agitur, referendus est, sed ad quoscunque per-
 tinet. *In castris* hoc loco idem est ac in expeditione. Nam,
 quod *pr. I. eod.* de iis dictum, qui in expeditionibus occu-
 pari sunt, hoc paragrapho de his dicitur, qui militant et in
 castris degunt. Ceterum missionem intelligi oportet non
 ignominiosam, sed honestam vel causariam. Conf. *BAL-*
DVINI et VINNII Comment. ad d. §. Instit. Idem deni-
 que comprobant *L. 17. §. ult. L. 21. L. 38. D. de testam.*
milit. L. 7. D. de iniust. rupt. irrit. facto test. L. 17. L. 92.
C
D. ad

D. ad leg. Falcid. et L. 5. C. de testam. milit. Singulare itaque est privilegium militum, qui honestam vel causariam missionem impetrarunt, quod eorum testamenta post missionem adhuc intra annum valeant; quo indigni sunt, qui ex causa ignominiosa missi sunt, quum ita dimissi similes existimentur his, qui nequaquam militaverunt adeoque nec illo militum privilegio gaudere possint, *L. 8 §. 1. D. de excusat.* Accedit, quod idipsum non delinquentibus sed merentibus beneficii loco tributum sit, *L. 26 §. 1. in f. L. 8. C. de re milit.* Ignominiosam vero missionem passi utique deliquerunt, *L. 13. §. 3. D. de re milit.*

Milites aliter quam per mortem duplici modo tales esse desinunt, missione scilicet vel per successionem. Et missione quidem militare desinunt gregarii et si quis alius est usque ad centurionem, ceteri vero per successionem, quales sunt praeter centuriones duces exercitus, tribuni cohortium aut legionum, praefecti castrorum et similes. Hi enim non mittuntur sed iis successor datur. Illi simul ac missionem acceperunt, militare desinunt, hi simul atque successor eorum in castra venit. Ceterum hos iure militari testari posse, quamdiu exercitui, legioni aut cohortibus praesunt, nos non dubitare sinunt *L. 20. L. 25. D. de testam. milit. L. 4. C. eod.*

Missio militum est triplex honesta, causaria et ignominiosa. Honestae est, quae tempore militiae impleto datur. Non semper idem fuit militiae tempus apud Romanos, *L. ult. C. de his qui non implet. stipend.* Interdum ante indulgebatur, quo casu gratiosa vocatur, vid. *LIVIVM Lib. 43. c. 16. Causaria* est, quum quis vitio animi vel corporis minus idoneus militiae renunciatur. Ignominiosa denique est, quando miles propter delictum sacramento militiae solvitur, *L. 13. §. 3. D. de re milit. L. 2. §. 2. D. de his qui notinsam.* Insigne missionis ignominiosae exemplum exstat apud *MIRTIUM in bello Afric. Cap. 54.* vid. *PET. FABER Lib. I. Semestr. Cap. 17.* et *LIPSIUS in Lib. I. Annal. Taciti.* Plura de hac re habet *10. VOET de iure milit.* (ex edit. FISCHERI Francof. et Lips. 1758. 8.) p. 269. Honestae vel ob aliam iustam causam missi

veterani dicuntur, qui variis privilegiis ornati sunt, de quibus vid. tit. D. et C. de Veteranis ibique interpretes.

In eo potissimum differt testamentum militare ab aliis testamentis privilegiatis. Doctores vulgo argumentum ducunt a testamento militari ad testamentum tempore pestis conditum indeque hoc post annum valorem suum amittere defendunt, inter quos eminent GE. AD. STRVV in *Syntagm. Iur. Ciuil. Exercit. XXXII. §. 21.* Sed id falsum esse, iam vidit CARPZOV. *Part. III. Constit. IV. def. 5.* Ceterum videtis Interpretis ad tit. I. D. et C. de testam. milit.

§. 8.

Quid, si testator intra annum decesserit, conditio autem heredi adscripta post annum demum exstiterit?

Neque vero impedit, quominus valeat testamentum militari in specie sic dictum, si testator intra annum missio- nis decesserit, quamvis conditio heredi adscripta post annum demum exstiterit. Quod ut melius intelligatur, hanc ponamus speciem. Titius miles testamentum fecit milita- re, et heredem instituit Sempronium, his verbis: Sem- pronius heres esto, si navis redierit ex Asia. Postea Ti- tius ob aduersam valerudinem mittitur et ab eo tempore intra annum moritur, post annum vero navis ex Asia re- dit. Queritur, vtrum Sempronio debeat hereditas Ti- tii? Responderetur, quod sic. Tractat hanc quaestionem PAVLVS L. 38. pr. D. de testam. milit. Quod dicitur, in- quit, si miles intra annum quam missus est, decesserit, va- lere eius testamentum, quod iure militari fecerat, verum est, etiam si post annum conditio institutionis exstiterit, mor- tuo eo intra annum. Pergit Iureconsultus rem exemplo

illustrans a substitutione petito, quippe quae omnis (loquimur autem de directa) inuoluit conditionem. *Et ideo, si heredi filio substituerit, nihil interest, quando filius moriatur: sufficit enim patrem intra annum obiisse.* Ex quo loco PAVLI desumptum est, quod Imperator hanc in rem profert §. 3. in f. I. de milit. testam. *Quid ergo si intra annum deceaserit, conditio autem heredi adscripta post annum extiterit? an quasi militis testamentum valent? et placet valere quasi militis.* Vocabulum placet, indicat, disputatum fuisse olim inter veteres prudentes, verum eiusmodi testamentum post annum adhuc ratum haberi possit. Quidam illud negasse videntur sine dubio hac ex ratione, quod tale testamentum post annum demum valere incipiat. Sed obtinuit affirmantium sententia, quam et Imperator noster consensu suo adprobauit. Et haec quidem sententia analogiae iuris apprime est consentanea, quia conditio heredis institutioni adiecta quandocumque existens retrahitur ad tempus mortis testatoris atque adeo perinde habetur, ac si ab initio pure facta fuisset institutio, L. 26 D. de condit. instit. L. u. §. 1. D. qui pot. in pign. L. 8 D. de pericul. commod. rei vend. de quo et ceterum conf. 10. IVST. RAVENSBERGII Opusc. de conditionibus convent. et ult. volunt. (len. 1752. 8.) Cap. 17. §. 19.

§. 9.

An idem dicendum sit de iis, qui successoribus acceptis militare desinunt?

*An quod §. phis antecedentibus de missis disputaui-
mus, de iis quoque dicendum sit, qui non missione sed
ac-*

acceptis successoribus militare desinunt, dispiciamus. Audiamus AFRICANVM L. 21. D. de testam. milit. de hac re ita dicentem: *Quod constitutum est, ut testamentum militiae tempore factum, etiam intra annum post missionem valeret, quantum ad verba eius, ad eos duntaxat, qui mitti solent, id beneficium pertinere existimavit: secundum quod neque praefectos neque tribunos aut ceteros, qui successoribus acceptis militare desinunt, hoc privilegium habituros.* Desumptum est hoc fragmentum ex libro quarto Quaestionum AFRICANI ut inscriptio docet. Attamen in CAR. ANNIB. FABROTI Basilicorum editione haec lex cum L. 25. D. eod. confunditur et nomen Marcelli praefert, quem Graecorum errorem, vti plures alios, notavit IO. GVIL. HOFFMANN in Melet. ad Pandect. hoc tit. Ad legem ipsam quod attinet, respondit Iureconsultus, non pertinere ad hos, sed statim atque successorem acceperint, eorum testamenta valere desinere. Ait autem, non pertinere, quantum ad verba attinet, quippe quae de missis loquuntur, non de his, quibus successor datur. Nulla tamen ratio est, cur dubitemus, quin etiam ad eos pertineat illud beneficium, si mentem et sententiam constitutionum spectemus. Cur enim verba legum captemus? Aut quid refert in proposito, vtrum per missionem, an accepto successore militare quis desinat? Similiter certe edictum de iis, qui notantur infamia, quod de missis loquitur, ad eos quoque extendi legimus, quibus successores dantur. Atque hanc etiam fuisse mentem AFRICANI, credimus. Quid enim opus fuisset addere: *quantum ad verba.* Consentiant nobiscum IAC. CUIACIUS ad Africanum tract 4. ad d. L. 21. VINIVS in Comment. ad §. 3 Inst. de milit. testam. IO. VOETIVS in Comment. ad Pandect. hoc tit. §. 10. Dissentit

ANT. MERENDA in *Controvers. Iur. Lib. VI. Cap. 9.*
§. 18. sed sine solida ratione.

§. 10.

Quid, si testator missus, iterum militiae nomen det?

Si testator missus iterum nomen det militiae, quaeri non absurde potest, vtrum testamentum eius, quod in priori militia fecit, adhuc valeat? Quae quidem quaestio ex iis, quae hactenus a nobis sunt tradita, facili negotio diiudicari atque explicari poterit. Etenim testator vel honeste aliave iusta ex causa missus est vel ignominiae causa. Si prius aut intra annum missionis rursus cinctus est, aut post annum. Illo in casu, testamentum, quod in priori militia fecit, vim suam nondum amiserat per dicta §. 7. ergo curne etiam in secunda militia valeat, nihil obstat; potius vim et potestatem suam retinet, quamdiu testator miles manet, imo post consecutam missionem honestam vel causariam adhuc intra annum valebit per ibidem exposita. Hoc autem in casu, testamentum eius in secunda militia amplius valere nequit, propterea quod elapso anno post missionem vim suam amiserat. Sin denique posterius, videlicet, si ignominiae causa missus testator, et, fama restituta, rursus cinctus est, testamentum eius in priori militia conditum in secunda validum dici nequit, quoniam statim simulac ita dimissus erat testator, valere desierat. Quam ob rem, si miles duobus hisce posterioribus casibus intestatus decedere non vult, de novo testamentum facere debet, licet si prius valere malit, sufficiat, si verbis aut factis declararet, se velle, vt valeat, *L. 9. §. 1. L. 20. §. 1. L. 25. D. de testam. milit. §. 4. I. de milit. test.* Pertinet huc elegans locus in

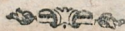
in L. 38. §. 1. D. de testam. milit. vbi PAVLVS de hac quaestione ita scribit: *Miles testamentum fecerat: deinde non ignominiae causa missus, rursus circius est in alia militia. Quaerebatur, an testamentum eius, quod in militia fecerat, valeret? Quaesivi, virum iure militari, an communi testatus est? et si quidem communi iure testatus est, nulla dubitatio est, quin valeat; sed si ut miles fecisset testamentum, agitare (i. e. cogitare) coepi, quando adsumptus fuisset, postquam desuit in numeris esse, virum intra annum, an post annum? Cognoui, intra annum adsumptam: ergo si cum adhuc iure militari valeret, rursus eodem iure posset testari, numquid etiam post annum eo mortuo valeat testamentum? Me movebat, quod alia militia est posterior. Sed humanius est dicere, valere testamentum quasi coniuncto munere militiae. Adiiicit denique: Non loquor de eo, qui voluit valere testamentum etiam adsumptus: hic enim quasi in militia sequenti fecit testamentum, exemplo eius, qui paganus fecit, deinde militare coepit. Hic locus nulla indiget explicatione: nam liquent omnia.*

Ignominiose missi infamia notantur, L. 1. pr. L. 2. D. de his qui nor. infam. Infames autem militare non possunt, ut Iureconsultus docet L. 4. §. 1. 4. D. de re milit. Idcirco ita ab exercitu dimissi iterum in numeros recipi nequeunt, nisi fama ipsis fuerit restituta, de quo confer. 10. STEPH. WAGA de poenis militum ignominiosis et de restitutione famae militum per vexillum, recuk Lips 1744.

§. II.

Quamdiu valeat testamentum quasi militare?

Sufficiant haec de tempore, quousque valeat testamentum militare in specie sic dictum. Superest, ut et, quamdiu

diu valeat testamentum quasi militare, videamus. Atque hoc quidem statim expirat, simulac testator ex hostico saluus excefferit. Ea enim est testamenti quasi militaris indoles, ut non aliter ratum habeatur, quam, si testator in hostico, ubi illud confecit, quoque decefferit. Non nisi duo de hoc themate extant loca iuris ciuilib. Vterque locus est *VLPIANI*. Alter ex eius libro quadragesimo quinto ad Edictum desumptus *L. 44. D. de testam. milit.* continetur. *Rescripta principum ostendunt*, inquit, *omnes omnino, qui eius sunt gradus, ut iure militar. testari non possint, si in hostico deprehendantur, et illic decedant, quomodo velint et quomodo possint, testari: siue Praeses sit prouinciae, siue quis alius, qui iure militari testari non potest.* Alter ex eodem Iureconsulti libro in Pandectis relatus *pr. L. un. D. de honor. poss. ex testam. milit.* ampliore hoc verborum complexu constituit. *Non dubium est, quin debeant ratae voluntates esse eorum, qui in hosticolo suprema iudicia sua quoque modo ordinassent, ibidemque diem suum obissent. Quamquam enim desit conditio militum ab his personis, quas constitutiones principales separant, tamen qui in procinctu versantur, cum eadem pericula experiantur, iura quoque eadem merito sibi vindicant. Omnes igitur omnino qui eius sunt conditionis, ut iure militari testari non possint, si in hosticolo deprehendantur, et illic decedant, quomodo velint, et quomodo possint, testantur: siue Praeses quis sit prouinciae, siue Legatus, siue quis alius, qui iure militari testari non potest.* Delectione huius legis conferri meretur *CHR. HENR. ECKHARDI Hermeneut. Iur.* (edit. cum notis *V. C. CAR. FR. WALCHII* Lipsi. 1779. 8.) p. 522. Ceterum ex utroque loco *VLPIANI* luculenter patet, verum esse id, quod diximus. Quae aduersari videntur, diligenter recensuit ac reuertit
HARP-

HARPPRECHT *cit. diff. §. XCIII.* quare iis repetendis immorari nolumus. Hoc certum est, illud privilegium anni, quod militibus honeste vel causarie missis indultum est, ad paganos iure militari testantes haud pertinere. Plura qui desiderat, adeat primarium de hoc argumento scriptorem, HARPPRECHTIVM *cit. Diff. §. XCIV. seqq.*

Ab initio solis militibus datum erat hoc testandi privilegium, postea autem illud principali indulgentia (rescriptis Antoninorum Imp. si coniecturae locus est,) ad omnes, qui eius conditionis sunt, ut iure militari testari non possint, extensum est. Vnde originem coepit testamentum quasi militare seu pagani in hostico conditum, ut ab aliis vocari solet. Supponit vero lex. 1) ut in hostico deprehendantur et, 2) ut illic decedant *L. ult. D. de testam. milit.* et *L. un. D. de bonor. poss. ex testam. milit.* Igitur ex his alterutrum si difficiat, nullus privilegio locus erit. Non omnes tamen pagani in hostico constituti iure militari testari possunt, sed ii tantum, qui ex necessitate castra sequuntur vel ob commodum exercitus ibi commorantur. Neque Asiae solemnitates nisi externae ipsis remissae sunt. Contrarium quidem statuit HARPPRECHT *cit. diff. §. XXI. seq. et §. LII. seq.* sed vid. MICH. GODOFR. WERNHERI *Lectiss. Commentat. in Pandectas* (Francof. et Lips. 1779. 8.) *cit. de testam. milit. et Perill. DAN NETTELBLADII Versuch einer Anleitung zu der ganzen practischen Rechtsgelahrtheit §. 1224.* Neque denique ad paganos ita testantes applicari potest distinctio MAXIMILIANI Imp. in *Constit. ann. 1512. tit. von testamenten §. 2.* quod perperam sibi persuadet HOMMEL *cit. diff. §. XXIX.*

Ratio huius privilegii redditur in *L. un. de bonor. poss. ex testam. milit.* his verbis. *Quamquam enim distet conditio militum ab his personis, quas constitutiones principales separant: tamen, qui in proximo versantur, cum eadem pericula experiantur, iura quoque eadem merito sibi vindicant.*

Singularis est opinio HOMMELII, in saepius cit. *Diff. de differentia exigua inter testamentum militare et testamentum pagani in hostico conditum*, qua defendit, vnicam solum esse differentiam inter duas istas testamenti militaris recentioris species, hanc scilicet, quae a duratione petita est, eamque insuper exiguam dicit. Verum enim vero nec haec vnica est differentia testamenti militaris in specie sic dicti et testamenti quasi militaris, nec adeo exigua, vti Viro doctissimo visa est. Id quod pluribus demonstrare facillimum foret, si locus et tempus pateretur.

§. 12.

Vfus hodiernus et Ius Brandenburgicum.

Atque haec habuimus, quae de quaestione proposita, quamdiu valeat testamentum militare, ex iuris Romani principiis diceremus. Eadem et hodie obtinere in Germania, nullum dubium est. Loquimur autem de iure communi Germanorum. Quod ad prouincias Brandenburgicas attinet, exstat de testamento militari peculiari constitutio sub hoc titulo: *Patent und Circular Ordre an alle Regimenten wie es wegen der Officiers und Soldaten - Testamenten in Campagne zu halten. De dato Berlin den 18 May 1747.* quae legitur in *Corpor. Constit. Marchic. III. Contin. No. XI. Col. 153 - 158.* eaque nouiori sanctione iterum confirmata est: in *Reglement, wodurch festgesetzt wird, was nach dem Absterben eines Militairbedienten wegen dessen Nachlasses, Schulden und Bevormundung der Kinder den Militair Gerichten und was davon den Civil-Gerichten zu reguliren zukommt. De dato Berlin den 30 November 1772. §. XIX.* In dicta constitutione de tem-
po-

pore, quousque valeat testamenta militaria, hoc cautum legimus: Sollte auch derjenige, so etwas auf seinen Todesfall wegen einer bevorstehenden Gefahr und Action, und in deren Betracht verordnet, durch solche Begebenheit sein Leben nicht verliehren; so soll dennoch solcher letzte Wille auch nachhero bestaendig gelten, wenn er nicht wiederrufen oder geaendert ist. Es verliehren aber die Testamente und andere letzte Willen, so sonst als priuilegirt, ohne Solennitaet gelten sollen, ihre Kraft Rechtens bey denen, so ihre Fahne vor dem Feind oder im wachrenden Krieg verlassen, es sey Ober- oder Unter-Officier oder gemeiner Soldat. Conf. GE. FRIED. MÜLLER Koeniglich-Preussisches Kriegsrecht (Berlin 1760. 8.) p. 206. n. 4.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

P. 422

Halle, Diss.) 1779/80

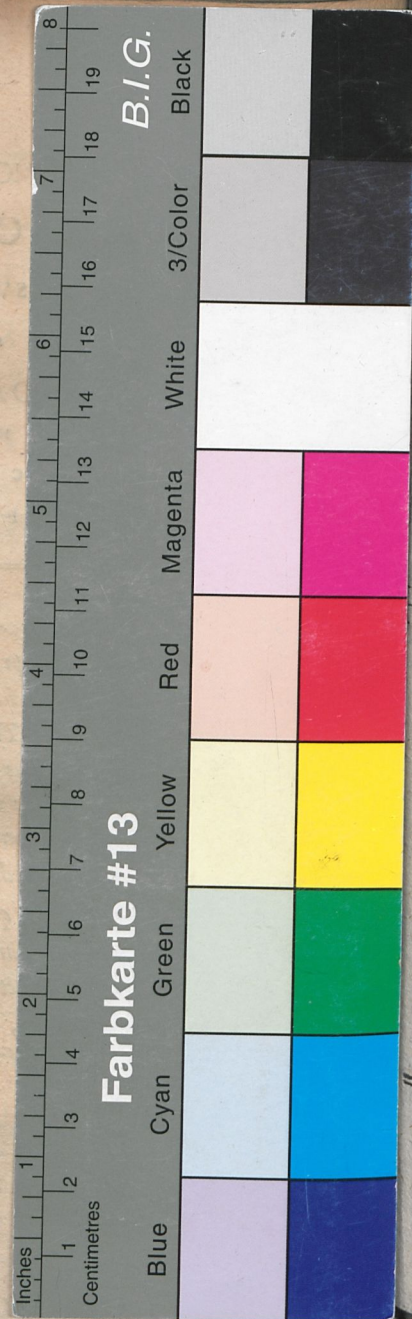
ULB Halle 3
003 706 001

Sb.

60 18

DISSERTATIO IVRIDICA
QVAMDIU
VALEAT TESTAMENTVM
MILITARE?

QVAM
CONSENSV
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
PRAESIDE
HENR. IOANNE OTTONE KOENIG

I. V. D.
SCABINATVS HALENSIS ASSESSORE ORDINARIO
AC
IVRIVM PROFESSORE PVBLICO EXTRAORDINARIO

H. L. Q. C.
DIE XIX MAII MDCCCLXXX
DEFENDET.
AVCTOR ET RESPONDENS
EGIDIVS GOTTLIEB VOGT
SVRINAMO - AMERICANVS.

HALAE
LITTERIS IO. IAC. CVRTEL.

LXIV, 1

1780, 6 1/2

73

